

TDK Başkanı Akalın Diyarbakır'da "Türkçenin Gücü ve Türk Dil Kurumu" Konulu Konferanslar Verdi.

Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü Başkanı Yard. Doç. Dr. Rıza Gül'ün katkısıyla düzenlenen 20 Ekim 2005 tarihindeki konferansta Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın "Türkçenin Gücü ve Türk Dil Kurumu" konulu bir sunum yaptı.

Açılıшта Yard. Doç. Dr. Rıza Gül, Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın'ın öz geçmişini okuduktan sonra, Akalın Türkçe hakkında sesli ve görüntülü olarak hazırladığı sunumu yaptı. Konferansta konunun anlatılışı yansı ile eş zamanlı oldu. Konferans bir ders havası içerisinde geçti. Zaman zaman basın ve dinleyicilerin notlar aldığı görüldü. Dicle Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fikri Canoruç il dışında olduğu için konferansa, Dicle Üniversitesi Rektör Yardımcıları Prof. Dr. Zülküf Gülsün ve Prof. Dr. Eralp Arıkan katıldı. Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Halil Hoşgören de konferansa katılanlar arasındaydı.

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, konuşmasına dilin tanımıyla başladı. Türk dilinin tarihini ve konuşulduğu yerleri yansıdaki görüntülerle beraber kısaca anlattı. Bebeklerin herhangi bir dille dünyaya gelmediklerini, anne ve babalarının dillerini öğrendiklerini anlattı. UNESCO'nun Türk dilini, konuşanlarının sayısı bakımından beşinci dil olarak ilan ettiğini hatırlattı. Dünya dilleri içerisinde kurallarına uygun olarak öğrenilen ilk dilin Türkçe olduğunu söyledi. Türk çocukları kendi dillerini 2-3 yaşlarında, Alman çocuklarının 4-5 yaşlarında, Arap çocuklarının 12-13 yaşlarında tam olarak öğrendiklerini belirtti. Türkçenin bir lego oyunu gibi olduğunu söyledi. Türkçenin diğer bir gücü de söz varlığıdır. *Divanü Ligati't-Türk*'te 8.500 civarında sözcük bulunurken bugün basımı da tamamlanmış olan güncel *Türkçe Sözlük*'te 104.483 sözcük bulunmakta olduğunu belirtti. Bilim ve sanat terimlerimiz ise 100.000'e yaklaşmıştır dedi. Türkçenin yapım ekleriyle, kelime birleştirme yollarıyla bir çok sözcük türetebileceğini "*bilişim*", "*bilgisayar*" örneklerini vererek açıkladı. Söz varlığımıza baktığımızda akrabalık adlarımızın, renk adlarımızın, yemek adlarımızın çok zengin olduğu görülecektir diyerek konuya dikkat çekti. "*Ölmek*" gibi ürkütücü olan bir sözcük ile ilgili dilimizde ne kadar çok kelime, deyim ve argo ifadelerinin olduğunu örnekleriyle anlattı. Deyimlerimizin son derece zengin olduğunu söyledi. *Kolay gelsin* deyiminin birçok dilde karşılığının olmadığını örneklendirdi. Bunun emeğe karşı duyduğumuz bir saygının göstergesi olduğunu söyledi. Türkçenin bir başka güç kaynağının diğer dillere etkisinin olduğunu, "*kiosk*" sözcüğünün Türkçe "*köşk*" kelimesinden diğer dillere geçtiğini açıkladı. Yansıda birçok dilin sözlüklerinden örnek sayfalar göstererek o dillere geçen Türkçe kelimeleri gösterdi. Ancak Türkçenin bu gücünden haberdar olmadığımızı vurguladı.

Prof. Dr. Akalın dil kirlenmesi ile ilgili örnekler verdi. İş yerlerine yabancı adlar verildiğini, bugün Türkçede bir yozlaşma, yabancılaştırma olduğunu söyledi. “*Happy Hamile Club*” gibi ilginç iş yeri adlarını yansıda göstererek dinleyicilerin dikkatini çekti. Ürün adlarında da yabancılaştırma olduğunu örnekleriyle anlattı. Bir mektup zarfının üzerine kodlanarak yazılan adresin ilginç hikâyesini anlattı. “*Yabancı kökenli sözcükleri yazmaya insanları zorlarsanız bu bir işkence olur*” dedi. “*İtibar ve saygınlık*” gibi güzel Türkçe sözcükleri, “*prestij ve prestige*” gibi yabancı sözcükler dilimizden çıkararak söz varlığımızı azalttığını dile getirdi. *Direkt* gibi yabancı sözcüklerin dili fakirleştirdiğini belirtti. *Mortgage* sözcüğünün yerine bölge ağzlarındaki *tutulu satışı* önerdiklerini söyledi. Bunun yalnızca bir dil kirlenmesi olmadığını, aynı zamanda bir kimlik bunalımı da olduğunu vurguladı. “*Batı toplumunun şikâyetçi olduğu yemekleri artık bizim insanımıza yedirmeğe çalışıyorlar, ne yiyeceğimize onlar karar veriyor*” dedi. Fransa’nın bir yasayla dilde yabancılaştırmanın önüne geçtiğini söyledikten sonra TDK olarak kendilerinin ne yaptıklarını anlattı. Atatürk’ün “*Türk dili dillerin en zenginlerindedir, yeter ki bu dil şuurla işlensin.*” sözünü kendilerine ilke edindiklerini söyledi. Kurum olarak Türk dili üzerine araştırmalar yaptıklarını, eserler ve dergiler yayınladıklarını, yabancı kelimelere karşılıklar bulduklarını, e-Türkçe çalışmasını başlatarak daha çok kişiye ulaştıklarını, sözlükleri ve temel eserleri Genel Ağ’da hizmete sunarak hizmetin kalitesini ve verimliliğini artırdıklarını söyledi ve şunları da ekledi: “*26 Eylül Dil Bayramı’nda güncel Türkçe Sözlük satışa sunuldu. Bu sözlük Kişi Adları Sözlüğü ile beraber Genel Ağ’da kullanıma sunulmuştur*” dedi. *Yazım Kılavuzu*’nun da Genel Ağ’da hizmete sunulduğunu belirtti. İsteyen herkese günde iki kelimeyi e-posta adresine gönderdiklerini söyledikten sonra Akalın, konuşmasını alkışlar içerisinde tamamladı. Dinleyiciler tarafından sorulan soruları yanıtladıktan sonra teşekkür etti. Konferansı birçok kişi konuşmayı ayakta dinledi.

21 Ekim 2005 tarihindeki Gaffar Okan Polis Meslek Yüksek Okulunda’ki konferansta ise okul müdürü Oğuz İnci konferans bitiminde Prof. Dr. Akalın’a bir teşekkür belgesi ve onurluk verdi. Akalın, aynı gün TRT GAP Radyosunda yine konferansın konusuyla ilgili bir konuşma yaptı. Diyarbakır’da kaldığı iki günlük süre içerisinde dinleyicilerin çoğu çeşitli vesilelerle şükranlarını bildirdiler. Konferansı dinleyenler bu sunumdan çok yararlandıklarını, Türkiye’nin her ilinde bu konferansın yapılması gerektiğini söylediler.

Dr. Mehmet HAZAR